

J-II-130

252

A
ESİN.E
MİL
1980

TRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

H-II-5

TÜRK KÜLTÜRÜ

AYLIK DERGİ

(125)

MILLİ KÜLTÜRÜN GELİŞMESİ İÇİN BAZI GÖRÜŞLER

EMEL ESİN

211-214

SAYI 211 - 214

YIL XVIII

MAYIS - AĞUSTOS 1980

DR. EMEL ESİN
KÜTÜPHANESİ

DR. EMEL ESİN
KOLEKSİYONU

TÜRK
KÜLTÜRÜ

Yayın Ta.: Kasım/1962

Yayımlayan:
TÜRK KÜLTÜRÜ
ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ

Kuruluş Ta.: Ekim/1961

★

İmtiyaz Sahibi

Prof. Dr. Şükrü ELÇİN

★

Yazı İşleri Müdürü
Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ

★

Yayın Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Mustafa AKIN

★

Yayın Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Mustafa AKIN

★

Yayın Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Mustafa AKIN

★

Dizilip Basıldığı yer:
Ayyıldız Matbaası A.Ş.
Ankara

İÇİNDEKİLER

İran'da ne kadar Türk vardır, Nere- lerde otururlar ?	
Halid Lâziboglu	195
Ölümünün 15. Yılı Dolmasında Ord. Prof. Dr. Beşir Rahmeti Arat (15 Ma- yıs 1900 - 29 Kasım 1964) ve Eserleri	
Dr. Osman F. Sertkaya	204
Türk Boylarında "Kız Kurban" Geleneği	
Prof. Dr. Mehmet İröz	211
Kit'alar	
Tahsin Banguoğlu	217
Eski Türklerde Devlet Meclisi (Toy)	
Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu	218
Edipin Türk Adabı	
Prof. Dr. Mustafa AKIN	220
Edip'in Türk Adabı	
Prof. Dr. Mustafa AKIN	220
Almanya'da Türk Kültürünü Tanıtma Enstitüsü	
Dr. Faruk KÖRNER	220
Almanya'da Türk Kültürünü Tanıtma Enstitüsü	
Dr. Faruk KÖRNER	220
Türk Dilgeliği, Türkçe Öğretimi İncele- meler, VII. Ciltin İngilizce Özetini Dü- zenleyen	
Prof. Dr. Eminoglu Gül Alp	221
Bibliyografya	
Atilla Çetin, Başkent'te Atatürk Ede- biyatı Günleri, 1962	
(Yahit Çubuk)	221
MİHİ Kültürün Gelişimi İçin Bizi Görüşler	
(Emel Esin)	252
Âzerbâycan Mehbub Destanları	
(Dursun Yıldırım)	258

MİLLİ KÜLTÜRÜN GELİŞMESİ İÇİN BAZI GÖRÜŞLER

Millî kültür semineri, 14-17 Mayıs 1980 arasında, Aydınlar Ocağı'nın değerli teşebbüsü ve Kültür Bakanlığının desteği ile, İstanbul'da toplanarak, kültürümüzün yaşatılması gibi, Türk milleti için hayâtî bir meseleyi görüştü. Varılan neticeler sonuç bildirisinde tek-sif edilip, dağıtılmış ve neşredilmiştir.

Sanat târîhi bölümüne iştirâk eden biri olarak, bu yazıda maksadımız, ancak bu sâhada, bazı pratik çârelere işâret etmekten ibârettir.

1 — Selçuklu ve Osmanlı araştırmaları sâhasında, elimizdeki zengin arkeolojik malzeme, Anadolu medeniyetinin eski devirleri için yapılan çalışmalara nisbeten, kâfi değerdendirilmemektedir. Türkiye'de, Türklere önceki devirler hakkında, pek çok kazı yapılır iken, Selçuklu ve Osmanlı arkeolojik mevzîleri az alâka görmektedir. Bunun belki bir sebebi, ecnebi ilmi müesseselerin, kendi medeniyetlerinin kaynaklarından biri, veya kendi medeniyetleri ile yakından alakalı gördükleri, Yunan, Roma, Bizans eserlerine merak duyarak, bu mevzûlarda yabancı arkeologları desteklemeleridir. Proto-Hittit'ler değilse bile, Hittit'lerin bugünkü Avrupa milletlerine ırkan yakın bir kavim olması kanâati de kuvvet kazandıkça, o araştırmalar ilmi ve mâlî desteklere nâil olmaktadır. Tabii olarak, Türk arkeolojik mevzûlerinin araştırılması,

Türk ilmi müesseseleri ve Devletinden beklenebilir. Çünkü, Selçuklu ve Osmanlı âbideleri Türk milletinin toprakları üzerindeki tapu senetleridir.

2 — Selçuklu ve Osmanlı devri yazmalarından, ilmi bakımdan vesfika teşkil edenler, bilhassa Osmanlı vak'a-nüvislerinin eserleri, tıpkı-basım şeklinde acilen neşredilmelidir. Böylece, bu mevzûlar araştırmacıların istifâdesine sunulmuş olur. Ayrıca, kütüphânelerimizdeki kıymetli yazmaların, okuyucu veya fotoğrafçı ellerinde, hırpalanması önlenmiş bulunur. Bu tıpkı-basımlar yurt-dışı ilmi müesseselere de satılabilir. Nitekim, bazı Osmanlı yazmalarını faksimile şeklinde neşreden Avrupa basımevleri bu yoldan mâlî fâide elde etmektedirler.

3 — Diğer meselemiz, Avrasya topraklarına yayılan Türk sanatının menşei, yâni Selçuklu-öncesi devir için araştırmacı yetiştirmektir. Selçuklu ve Osmanlı asırları için çok değerli âlimlerimiz bulunmaktadır, fakat daha önceki bin yıl da aynı ihtimâma lâyıktır. Selçuklu-öncesi araştırmaları bizim için daha zor olmaktadır, çünkü arkeolojik kazılar ve onlar hakkında neşriyât Türkiye dışında yapılmaktadır. Neşriyâtın okunması ve temini güçlükleri heves kırıcı olabilmektedir. Fakat, yine de, Selçuklu-öncesi Türk sanat târîhi, herkesden önce, bizimdir. Ona sâhip çıkmaz isek, hem başkaları sâ-

hip çıkar, hem de Selçuklulardan önce bir Türk sanatı bulunmadığı ve Selçuklu sanatının yabancı menşeli olduğuna dair iddialara meydanı serbest bırakmış oluruz.

Selçuklu-öncesi devir için sanat târihçisi yetiştirmek üzere, belki şu faaliyet netice verebilir: istidatlı ve gayretli gençlerimize, bu sâhanın anahtarını vermek için, onlara, başta eski türkçe olmak üzere, gerekli, eski ve yeni dillerin öğrenilmesinde yardım; ecnebi memleketlerde bu mevzû'a dair neşriyâtı, fotokopi şeklinde de olsa, hazırlamak; ilmi dergilerin de-

vamlı gelmesini temin etmek. İleri memleketleri de bu çalışmalar için hüsûsî enstitüler kurulmaktadır. Bizde de, "Selçuklu-öncesi araştırmaları"yle uğraşacak bir enstitü, hem araştırmacı yetiştirmek, hem de milletlerarası ilmi faaliyete katılmak üzere, uygun bir merkez olabilir.

Şu buhranlı yıllarda, öyle anlaşılıyor ki, târihi Türk kültürünün yaşaması için, ilim adamların vazife düşmektedir: vazifemiz Selçuklu-öncesi, Selçuklu ve Osmanlı Türk kültürünü gelecek nesillere devretmektir.

Emel Esin, Ağustos 1980